



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 346/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 16 Csp 56/2019 z 18. júna 2019, rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3 CoCsp 11/2020 z 9. júna 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 18/2023 z 27. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“), napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) a napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a vrátenie veci na ďalšie konanie, alternatívne požaduje, aby ústavný súd vo veci sám rozhodol. Sťažovateľ žiada o pridelenie právneho zástupcu v konaní o ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 Csp 56/2019 v procesnom postavení žalovaného, proti ktorému sa Bytové družstvo Prešov (ďalej len „žalobca“) domáhalo zaplatenia sumy z titulu

neplnenia si povinností vyplývajúcich zo zmluvy o výkone správy, keďže sťažovateľ neuhradzał žalobcovi ako správcovi bytového domu mesačné preddavky do fondu prevádzky, údržby a opráv.

3. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 618,87 eur s príslušenstvom, ako aj zmluvnú pokutu v sume 93,33 eur (výrok I), vzájomnú žalobu sťažovateľa proti žalobcovi vylúčil na samostatné konanie (výrok II) a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III).

4. Na odvolanie bol rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I a III napadnutým rozsudkom krajského súdu potvrdený ako vecne správny (výrok I). Odvolanie sťažovateľa proti výroku II napadnutého rozsudku okresného súdu bolo odmietnuté (výrok II) a žalobcovi bol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok III).

5. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté z dôvodu nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania podľa § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorá sa vzťahuje na celé dovolacie konanie, a to podmienky zastúpenia advokátom v celom dovolacom konaní, pričom nešlo o žiadny z prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP.

6. V napadnutom uznesení najvyšší súd zdôraznil, že dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu obsahuje riadne poučenie o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní. Následne skonštatoval, že sťažovateľ bol vo fáze spísania a podania dovolania zastúpený [REDAKOVANÉ], ktorá bola na tento úkon určená rozhodnutím Centra právnej pomoci č. KaPO/20289/2020, ČRZ: 92558/2020 zo 17. augusta 2020 o predbežnom poskytnutí právnej pomoci dovolateľovi vo veci spísania a podania dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu. S prihliadnutím na skutočnosť, že okresnému súdu nebolo doručené rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na právnu pomoc pre celé dovolacie konanie podľa § 10 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“), okresný súd vyzval Centrum právnej pomoci, aby oznámilo, či sťažovateľovi bol priznaný nárok na zastupovanie v dovolacom konaní. Centrum právnej pomoci v odpovedi na túto žiadosť oznámilo, že rozhodnutím č. KaPO/20289/2020, ČRZ: 133575/2020 z 2. decembra 2020 bolo správne konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci v predmetnej veci zastavené. Vzhľadom na nesplnenie jednej z obligatórnych podmienok dovolacieho konania bolo dovolanie podľa § 447 písm. e) CSP odmietnuté bez toho, aby sa najvyšší súd zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd jeho dovolanie ignoroval a nevysporiadal sa náležite s dikciou zákona a jeho následnou aplikáciou. Namietá nesprávne poučenie a svojvoľnosť zo strany konajúcich súdov.

8. Ďalej zdôrazňuje, že najvyšší súd nerešpektoval dikciu zákona ani právoplatné rozhodnutie súdu o oslobodení od súdnych poplatkov, ktoré je v hrubom rozpore s rozhodnutím Centra právnej

pomoci č. KaPO/20289/2020, ktoré nie je ani právoplatné. Ďalej dôvodí, že v jeho veci vydané rozhodnutia porušujú ním označené práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

10. Po oboznámení sa s obsahom podstatných častí napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci a predovšetkým v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami upravujúcimi podmienky prejednanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku [§ 429 v spojení s § 447 písm. e) CSP], ktoré interpretoval a aplikoval v súlade s ich obsahom, jeho úvahy sú logické, legitímne a z ústavného hľadiska akceptovateľné.

11. Najvyšší súd vychádzal v konaní o dovolaní sťažovateľa z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku upravujúcich dovolacie konanie, ktoré explicitne ustanovujú obligatórnu povinnosť dovolateľa byť zastúpený advokátom s presne špecifikovanými výnimkami z tohto obligatórneho zastúpenia, ktoré však sťažovateľ nespĺňal [výnimky stanovené v § 429 ods. 2 písm. a) až c) CSP] .

12. Zo samotného napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sťažovateľa o povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní, ako aj o povinnom spísaní dovolania v dovolacom konaní advokátom poučil. Námietka sťažovateľa o tom, že v jeho veci konajúce súdy, resp. krajský súd ako súd odvolací sťažovateľa v súvislosti s podaním dovolania nepoučil, preto už *prima facie* nemôže obstať.

13. Z ďalších okolností prípadu síce vyplýva, že sťažovateľovi ako dovolateľovi bola poskytnutá predbežná právna pomoc v súvislosti so spísaním a podaním dovolania, no zároveň z nich vyplýva aj to, že rozhodnutím Centra právnej pomoci č. KaPO/20289/2020, ČRZ: 133575/2020 z 2. decembra 2020 bolo správne konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci v predmetnej veci zastavené, pričom najvyšší súd pri rozhodovaní vo veci dovolania z označeného rozhodnutia správne vychádzal.

14. Za týchto okolností ústavný súd vyhodnotil postup najvyššieho súdu, ktorý dovolanie sťažovateľa odmietol pre nedostatok obligatórneho zastupovania advokátom v súlade s § 447 písm. e) CSP, ako súladný so zákonom a zároveň ústavne konformný.

15. V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu uplatňovanie zákona v súdnom konaní a postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania)

nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv a slobôd (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

16. Vzhľadom na všetky už uvedené skutočnosti ústavný súd, nezistiac príčinnú súvislosť medzi sťažovateľom namietaným porušením jeho práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, odmietol relevantnú časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom krajského súdu:

17. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 360/2021).

18. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie so zámerom vecného preskúmania posúdenia jeho veci odvolacím súdom.

19. Keďže o námietkach sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému rozsudku krajského súdu bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, uplatnením princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu tak, ako vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci (bod 1 výroku tohto uznesenia).

20. Na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že dovolanie smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu bolo odmietnuté podľa § 447 písm. e) CSP z dôvodu, že neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP. Z už citovaných častí napadnutého uznesenia najvyššieho súdu totiž vyplýva, že sťažovateľ bol krajským súdom poučený o obligatórnej povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ako aj o následkoch nesplnenia uvedenej povinnosti. Procesnou povinnosťou dovolateľa bolo v úmysle vyhnúť sa následkom nesplnenia zákonnej povinnosti predložiť v určenej lehote splnomocnenie na svoje zastupovanie v dovolacom konaní advokátom. V konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci by bola táto zákonná povinnosť splnená rozhodnutím Centra právnej pomoci o priznaní nároku na právnu pomoc pre celé dovolacie konanie podľa príslušných ustanovení zákona o poskytovaní právnej pomoci. Pokiaľ v konkrétnych okolnostiach veci dovolateľ obligatórnu povinnosť zastúpenia v dovolacom konaní nesplnil a splnomocnenie na svoje zastupovanie v konaní pred najvyšším súdom nepredložil, sám sa vystavil procesnému následku, ktorý je spojený s takýmto konaním, t. j. odmietnutiu ním podaného dovolania z dôvodu nesplnenia podmienky vyplývajúcej z § 429 CSP s následkom nepristúpenia k meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Uvedený stav bol teda následkom vyvolaným zanedbaním procesnej povinnosti samotným sťažovateľom, a preto pre posúdenie uplatnenia právomoci ústavného súdu proti napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu je právne irelevantný.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom okresného súdu:

21. Už v bode 17 tohto uznesenia bolo zdôraznené, že namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (m. m. II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08). Z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd) totiž vyplýva, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje.

22. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol v zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku preskúmaný v rámci odvolacieho konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 3 CoCsp 11/2020, uplatňujúc princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje absenciu svojej právomoci napadnutý rozsudok okresného súdu preskúmať.

23. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom okresného súdu odmietol z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.4. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

24. Predpokladom na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je kumulatívne splnenie troch podmienok: (i) existencia žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a ústavná sťažnosť nie je ani zjavne neopodstatnená, prípadne neprípustná či nespôsobilá na ústavný prieskum z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

25. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, či podaná osobou, ktorá nie je oprávnená na podanie ústavnej sťažnosti, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

26. Pretože ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie je zjavné, že v danej veci ide zároveň o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019). Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovел žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

27. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu